
Ved Reformations-Jubilæet IV. I Dag og i Overmorgen

Et stykke journalistik af

Kaj Munk

Udgivet i 2015. Teksten må i denne form frit benyttes med angivelse af Kaj Munk Forskningscentret, Aalborg Universitet, som kilde.

Kaj Munk Forskningscentret, Aalborg Universitet.

Indhold

Ved Reformations-Jubilæet IV. I Dag og i Overmorgen

4

Ved Reformations-Jubilæet IV. I Dag og i Overmorgen

Ved Reformations-Jubilæet IV. I Dag og i Overmorgen

Ved Reformations-Jubilæet.

IV. I Dag og i Overmorgen.

Af Sognepræst Kaj Munk

Jyllandsposten 15.11.1936[1]

Genoptrykt i "Himmel og Jord" Pag 18-21[2]

I den Skaaltalestrøm, der sig hør om ikke bør ved Jubilæer, rejser der sig et Par Spørgsmaal. Det ene er dette: Hvad betyder de lutherske Tanker for Dagens Liv i Dag? Svaret maa blive: Ikke stort. Med sin sygeligt udviklede Syndsbevidsthed staar Luther den moderne Tids sygligt udviklede Sundhedsbevidsthed løjerligt fjern. Det brændende Spørgsmaal nu om Dage for Mennesker er ikke saa meget, om hvordan vi skal faa vore Synders naadige, Forladelse, som om hvordan vi skal faa Raad til at anskaffe os en Ford. Og i saa Henseende henter man sig ikke mange Direktiver i Luthers samlede Værker.

Hans Kamp for Coelibatets Afskaffelse kan heller ikke i protestantiske Lande siges at være synderlig aktuel, da Interessen her er nok saa brændende for at blive skilt. Hans Teologi om Retfærdiggørelse af Troen alene svæver nu fuldstændig i Luften; hvor meget dybsindigt og bitterligt tilkæmpet der end er i den, er den dog nu blot en Raritet for Teologer; vor Tids Fare er saavist ikke de gode Gerninger; langt snarere, at det efterhaanden er gaaet os helt ud af Bevidstheden, at der er noget, der hedder Ofre til Gud, Lydighed og Tjeneste.

To danske Præster, Hans Thyge Jacobsen og Egede Schack, har paa Nyt nordisk Forlag udgivet 25 *Prædikener af Martin Luther*, i udmærkede Uddrag og nogenlunde Oversættelse. Det har jo altid for Fagfolk stor Interesse, hvad en Gennembrudsmand har ment om de Problemer, hvor det i hans Tid brændte paa. Men hvis Meningen var at præsentere nogle Lutherier til Lægfolks Opbyggelse i 1936, kunde man have sparet sig Arbejdet. Disse Prædikener viser den store Kirkefader som stædig Kæphesterytter og ensporet Teolog. Hvad skal man f. Eks. sige om denne ideligt bejubledede Bravade, at gode Gerninger gør ikke en god Mand. men en god Mand gør gode Gerninger. Tag den op i Haanden for at veje den! Den er Kviksand, hvor blev den af? Den er lige saa haabløst raffineret som salig Ibsens gevaldige Genistreg om at være sig selv og at være sig selv nok, altsammen med Streg under og med to Streger under *nok*! Nej, de lutherske Tanker har ikke meget Bud til 1936; snart er de for tunge, og snart er de for lette, og Middelalderen hænger ved de fleste, som rimeligt er. Men hans Bedrift er jo stadig et af Grundlagene for vort Liv.

Det andet oppositionelle Spørgsmaal, der løfter sit Hoved midt i Skaaltalefloden, er Spørgsmaalet om selve denne Bedrift: Var hin Hr. Luther nu virkelig Dagens Mand til Dagens Stol? Danmark-Norge og Sverige og et Stykke af Tyskland, ikke engang hele hans egen Stamme, fulgte ham. Er det saa stolt en Bedrift at have indgydt et Par Smaakonger

i Udkanten af Verden Dristighed nok til at rane Kirkegods? Maa man ikke sige, at enten reformerede han for lidt eller for meget? For lidt, dermed menes, at havde der været de rette Krummer i ham, havde han forstaaet at samle Norden, Tyskland, England, Holland, Schweiz m. m., gerne m. m. m. til en virkelig Modkirke over for Papismen. Mystikken i ham var udviklet paa det organisatoriskes Bekostning; derfor faldt hans Værk ud i Smaastykker, uafhængige af hinanden, men til Gengæld afhængige af alt muligt andet, saa Kirken i de protestantiske Lande nu blot er at ligne ved en Højttaler i en tom Stue? Eller man kunde modsat sige, at det havde været at ønske, at han havde reformeret mindre, hvormed menes: Haft den heldige Haand, at han kunde have muget Augiasstalden uden at behøve eller komme til at vælte den ene Væg?

Jeg skynder mig hertil at svare, at det er mit inderlige Haab, at den lutherske Gerning just skal blive dette: En Gennemlutring af den kristne Kirke uden Hidføring af den Svækkelse, som hedder et Brud., Med andre Ord, at Bruddet kun er midlertidigt. Jeg kan ikke ved denne Lejlighed holde en personlig Tak og Hyldest tilbage. Som 3 Aars Dreng har jeg siddet ved min dødsmærkede Mors Side imellem de lollandske Roepolakker i den Kirke i Maribo og været Gud nøjagtig lige saa nær som i dens Søster, dens langt ældre og langt skønnere Søster, den protestantiske Klosterdom ved Søen. Som Student midt under Stormagternes Menneskeslagteri og Smaamagternes vellystige Laben Blodet i sig er jeg mangen Gang flygtet ind i Evighedens Stilhed i den katholske Kirke i Stenosgade og har dér fundet et Fristed for en ung Sjæl i Vildrede og Vaade. Min Respekt for Romerkirken i dens Praksis er stor, min Ærbødighed for den efter dens Idé er grænseløs. Thi hvad er dens Idé? Menneskeheden som een Nation paa Jordens Rige, styret af Aand, dog med Forstaaelse af de enkelte "Provinser"s nationale Ret og Kald.

I Griskhed, i Kødslust, i Magtbrynde, kort sagt i *Verdslighed* havde Kirken bundløst forraadt sin høje, hellige Idé. Reformationen maatte komme, og Luther var netop den rette Mand baade i sin Svaghed og i sin Styrke. Det er jo ikke sandt, at Kirken staar ringere i protestantiske end i de katolske Lande. I Ærkeparis rævepolitiseres og hores der som intet andet Steds i Europa.

Sandt er det, at havde Luther været større Organisator, kunde han vel have skabt en fastsluttet og sammenbidt Modkirke; *men det var ikke Meningen*. De lutherske Kirkestrømme skulde ikke ledes ind i et Kløftleje, der for evigt skilte dem fra Moderfloden. Paa den anden Side: Et midlertidigt Brud maatte til; de høje Kirkeherrer kunde ikke længere *tales* til Rette; de maatte chokeres, før de forstod, at nu var det virkelig Alvor. Der er ingen Tvivl om, at Morten Luther har spillet en lige saa stor Rolle for den Del af Kirken, der blev tilbage, som for den, der fulgte ham. For de lutherske Kirkesamfund er hans personlige Betydning ikke længere stor, men for Romerkirken vil den være levende og virksom, maa-ske i Aahundreder endnu. Meget har den efter hans Bedrift maattet gaa ind paa at slippe, Afladshandel, Forretning med Kirkeembeder, men endnu en hel Række Udskejelser maa den lære af ham at opgive: Verdslighedsbegæret, Coelibatsvineriet, Helgensvindelsen, Oplysningsmistroen. Og hvor vi smed Barnet ud med Badevandet, maa vi til at fiske det op igen. Skriftemaalet og Skærildsforestillingen og Trosfølelsen af, at Helgen her og Helgen

hisset er i samme Menighed, turde vel være Velsignelser, en Kirke i Længden ikke kan vanskøtte og lade upaaagtede uden at tage Skade paa sin Sjæl.

Naar den Dag kommer, da den katolske Kirkes sjældent svigtende storsyn faar udvidet Peterskirken med en Helgenfløj for den Søn, der lydig gik ind under saa tungt et Hvert som at være Ris over sin egen Mors Nakke, da skal vi Lutheranere ikke i provinsiel Individualitetsforfængelighed og i Selvhævdelseshovmod holde os for at være for renlivede til at gå derind. Og efter den saa paakrævede Forsinkelse skal Kirken atter gøre et Skridt fremad mod sit høje Maal: At være hele Menneskehedens tjenende Herre, om dog denne Jord, der nu synes at styrte brændende og svimlende gennem det øde Rum, kunde standses i sin vilde Fart, faa sine Brandsaar plejet og atter løftes opad imod den Himmel, for hvilken den dog er bestemt.

(Sidste Artikel.) Kaj Munk